

Homo in de gereformeerde school

Een belangrijk uitgangspunt voor gereformeerd onderwijs is de unieke waarde van het individu. Ook jij bent een schepsel van God en daarom een parel in Gods hand. Daarom moeten we elkaar met respect behandelen en elkaar accepteren zoals we zijn, met alle verschillen tussen mensen. Kortom: jij mag er zijn! Dat was Gods eerste woord in het leven van elk kind dat gedoopt werd.

Een ander uitgangspunt voor gereformeerd leven is dat God ons regels geeft die het leven goed maken. Wij ervaren dat niet altijd zo; regels verbieden ons soms dingen te doen waar we eigenlijk het verkeerde niet van inzien; integendeel: het is best leuk, of lekker, of prettig. Toch vraagt God om gehoorzaam te zijn. Kortom: je kunt niet maar je gang gaan!

Rondom het thema homoseksualiteit op scholen heb ik onder meer gelezen in het Inspectierapport "Anders zijn is van iedereen". Daar worden de begrippen tolerantie en acceptatie en respect behandeld. Een belangrijke conclusie is, dat er al een belangrijke stap gezet is als het onderwerp "homoseksualiteit" bespreekbaar gemaakt wordt. Openheid is van belang; er oog voor hebben dat homoseksualiteit (ik bedoel hiermee nu: de geaardheid) voorkomt en dat accepteren. Ik citeer uit het rapport: "Scholen spelen een belangrijke rol in het creëren van een veilige en open cultuur, waarin ruimte is voor tolerantie en acceptatie." (pag. 39).

Een zinnetje "dat komt bij ons niet voor" is dus een fout zinnetje. Je ontloopt de confrontatie, je wilt het er eigenlijk niet over hebben. Daar help je uiteindelijk niemand mee.

Er is een gegeven waar het rapport heel helder over is: stel je verwachtingen ten aanzien van de jongeren zelf niet te idealistisch. Het is verstandig om rekening te houden met hun ontwikkeling. We praten over jongeren in de leeftijd van 12 tot 18 jaar: pubers dus, die een heel tumultueuze ontwikkeling doormaken met veel vragen, onzekerheden en twijfels. Het rapport geeft heel helder aan dat met name jongens het heel lastig vinden om een plek te geven aan een leeftijdsgenoot die zich anders ontwikkelt dan zichzelf. "Homo's hebben het binnen de jongerencultuur moeilijker dan lesbo's. Zij ondervinden vaker uitsluiting binnen de jongensgroep." (pag. 38; zie ook pag. 21). Het is essentieel dat we ons hiervan bewust zijn en van daaruit iets doen aan een veilig schoolklimaat.

Als gereformeerde mensen hebben we ook een ander duidelijk uitgangspunt. In de Bijbel hebben we Gods woorden voor ons leven gekregen. Hij wijst ons daarmee de weg waarop het leven goed is. Dat strijdt soms met wat we zelf zouden willen of kiezen. Elk christenmens loopt daar op allerlei punten in z'n leven tegenaan. Leven volgens de regels van Gods koninkrijk zit ons sinds de zondeval niet meer in ons bloed.

God geeft in zijn woord niet op elke vraag een concreet antwoord. Dat maakt ons soms onzeker over vragen die vandaag actueel zijn, ook rond het thema homoseksualiteit. Er is een duidelijke lijn als het gaat over seksualiteit: de praktische beleving daarvan heeft God verbonden aan het huwelijk tussen man en vrouw. Daarmee is een helder kader neergezet, maar dat betekent nog niet dat je dan heel simpel een antwoord hebt op allerlei vragen die je rond seksualiteit tegenkomt, in je eigen leven en bij anderen.

We hebben in het gereformeerd voortgezet onderwijs besloten om niet te kiezen voor een struisvogelpolitiek: je kop in het zand en gewoon niet reageren op dingen die in een hoekje van de school wel degelijk spelen. Ook op gereformeerde scholen komt homofilie voor. Onder onze personeelsleden zijn er te vinden en statistisch gezien zijn ze er ook tussen onze leerlingen.

We kennen ze niet altijd bij naam; dat hoeft ook niet. Dankzij de ervaringen die een aantal oud-leerlingen met ons hebben gedeeld, hebben we er des te meer oog voor gekregen dat ze er zijn en dat ze soms een heel moeilijke tijd hebben gehad door het isolement waar ze zich in bevonden. Dat is voor hen een probleem en daarmee is het voor ons een serieuze vraag wat we daarmee willen en kunnen. Niets doen is geen optie.

Een van de speerpunten is het creëren van een veilig schoolklimaat. We constateren uit de ervaringen van oud-leerlingen dat er ook in de gereformeerde scholen een klimaat is dat door homo's niet als veilig wordt ervaren. De manier waarop over homo's gepraat wordt, laat veel te wensen over. Het achteloos geroepen "Hé homo!" klinkt ook op gereformeerde scholen; foute homograppen worden ook bij ons uitgewisseld. Daar zit je dan tussen, als jochie van 14 dat allerlei vragen heeft maar ze niet durft te stellen.

Ik spreek niet van homohaat; daar zie ik echt geen reden toe. Wel is er sprake van onwetendheid en misschien ook wel van onbegrip; van eenzijdige beeldvorming en van gemakkelijke oordelen.

Daarom was er alle reden om met het project “Homo in de klas” te starten. De hoofddoelstelling is: een eerlijke beeldvorming en een serieuze confrontatie met vragen, en daar goed de tijd voor te nemen. Er is in ons onderwijskundig plan sprake van een driefasenmodel. De eerste fase is een eerste kennismaking met homoseksualiteit als verschijnsel (bij biologie en verzorging). Dit project vormt de tweede fase: de homo krijgt een gezicht. We beogen daarmee de beeldvorming niet eenzijdig te laten bepalen door excessen vanuit de homoscene. We werken aan begrip, een evenwichtig beeld, een genuanceerd gesprek over en ook met homo’s.

In de derde fase komt de vraag wat je er in de praktijk mee moet aan de orde. Daar hoort ook de norm bij en die is bij ons anders dan wat in een geseclariseerde omgeving wordt aangenomen.

Er zijn grenzen aan wat je vanuit je identiteit mag vinden, zo lezen we in het Inspectierapport (pag. 33). De zorg van minister Plasterk wordt in dit verband als volgt ingevuld: “Maken de leerlingen in het reformatorisch onderwijs [en vul vandaag ook maar in: in het gereformeerd onderwijs; HvL] ook kennis met andere visies op homoseksualiteit?”. Wij presenteren vandaag een lesbrieft die oog heeft voor een variëteit aan visies; wat dat betreft kan ik u dus gerust stellen. Het brengt me wel weer terug bij het dilemma dat ik eerder onder woorden bracht. Je mag er zijn als uniek mens, maar dat betekent niet dat jij – of je nu homo bent of hetero – in alles je gang mag gaan.

Uit onze achterban hebben we al kritische vragen gekregen over de opzet van de lesbrieft. Waarom wordt er niet duidelijker stelling genomen? Waarom staat Gods gebod niet duidelijker in de tekst van deze lesbrieft?

We hebben een duidelijke en beperkte doelstelling gekozen voor ons project. We richten ons erop het thema homoseksualiteit bespreekbaar te maken. Dat is al lastig genoeg, voor docenten die de lessen gaan geven. Daarom ondersteunen we de lessen door als projectgroep het docententeam te instrueren en kennis te laten maken met het onderwerp. Serieus over zo’n ongemakkelijk onderwerp praten, dat is ook voor

leerlingen lastig. Onze gereformeerde jongeren vormen ook wat dat betreft geen uitzondering.

Onze eerste ervaring met de aanpak om een gastles te laten verzorgen door “een echte homo” blijkt goed te werken. Het gesprek met de klas verloopt in een open en respectvolle sfeer. Na drie lessen hebben de leerlingen wel even genoeg gehad. Geef ze nu eerst maar de tijd om alles op zich te laten inwerken; het is echt heftig!

Deze lessenserie is dus een stukje van een groter geheel. De lessen staan in een leerlijn; ik noemde het al een driefasenmodel. In deze tweede fase willen we vooral inzetten op eerlijke beeldvorming en begrip. Dat kan worden uitgelegd als het onbeantwoord laten van ethische vragen. Wie dat doet heeft zich geen goed beeld gevormd van onze scholen. De Bijbel is ons richtsnoer, ook bij vragen over seksualiteit. Elke dag beginnen we de schooldag met een stuk Bijbellezing; daar zijn alle docenten actief bij betrokken. We verwachten van hen dat ze voorbeelden zijn voor onze leerlingen, in gehoorzaamheid aan Gods Woord in leer en leven. En zo zullen ook deze lessen worden ingebed.

Ik begon met onze uitgangspunten neer te zetten. Naast gehoorzaamheid aan Gods Woord noemde ik ook respect voor de medemens, hem of haar accepteren als schepsel van God. Ik voeg daaraan toe: met liefde en betrokkenheid, om steun te bieden in moeilijke situaties. Dan is er een drievoudig snoer, dat niet gemakkelijk kan worden verbroken: kennis, compassie en Geest!

Ik wens onze scholen toe dat deze lessenserie een goede plek krijgt in het totale programma. Na de hectiek van deze week zijn we toe aan rust om de lessen goed te kunnen geven.

Ik wens jullie, leden van Contrario, een leven in liefde en geborgenheid. Je mag er zijn, voor Gods aangezicht, door Zijn genade. Geve Hij ons de kracht en de moed om samen te leven voor Hem.

Huib van Leeuwen,
voorzitter GRIP

(7 november 2009)